

Møte tirsdag den 27. mars 2007 kl. 10

President: C a r l I . H a g e n

D a g s o r d e n (nr. 65):

1. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Lise Holmberg, André Oktay Dahl, Gunnar Gundersen og Bent Høie om strengere krav til vilkår for familiejenforening og etablering (Innst. S. nr. 129 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:24 (2006-2007))
2. Referat

S a k n r . 1

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Lise Holmberg, André Oktay Dahl, Gunnar Gundersen og Bent Høie om strengere krav til vilkår for familiejenforening og etablering (Innst. S. nr. 129 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:24 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hvert parti og 5 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre foreslår presidenten at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:03:06] (ordfører for saken): Dette forslaget, opprinnelig fra Høyre, går ut på å få strengere vilkår i forbindelse med familiejenforening. Konkret ønsker Høyre at den som søker familiejenforening/ etablering, ikke skal ha mottatt sosial støtte eller annen kommunal økonomisk støtte ett år før søknaden. Det vises også til at en ikke skal ha mottatt statlig eller kommunal bostøtte, og at en skal være i en livssituasjon hvor en er i stand til å forsørge seg selv og sin ektefelle. Man ønsker altså klarere og strengere krav på den økonomiske siden i forbindelse med familiejenforening.

Forslagsstillerne har vist til at det ikke er en offentlig oppgave å finansiere menneskers valg av ektefelle. Det har også fra forslagsstillerne fra Høyre vært vist til at 21-årsgrense ikke er et målrettet tiltak for å bekjempe tvangs-ekteskap.

Fra regjeringens partienes side – Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet – og også fra Kristelig Folkepartis og Venstres side, har man lagt til grunn at det kommer en ny utlendingslov og en ny utlendingsforskrift, og at denne saken vil bli vurdert i den sammenheng.

Fremskrittspartiet og Høyre står sammen om at det er viktig å stille krav til en anstendig levestandard for personer som gjennom familiejenforening kommer til Norge,

fordi det er en klar forutsetning for å oppnå vellykket integrering. Det er altså slik at det ikke primært er en offentlig oppgave å finansiere folks valg av ektefelle.

Fra Fremskrittspartiets side har det vært viktig å peke på at dette er ett av flere forslag som må ses i sammenheng når man vurderer familiejenforeningspolitikken. Strengere økonomiske krav må kombineres med en 24 års aldersgrense for gjenforening med ektefelle, tilknytningskrav og selvfølgelig også et forbud mot søskenbarnektenskap, nettopp fordi den økonomiske siden i seg selv kan ha uheldige virkninger. Fra Fremskrittspartiets side har vi hele veien understreket at man kan havne i en situasjon hvor unge personer fra innvandrerbefolkningen blir presset ut i lavlønnsyrker, avstår fra å ta utdanning, for å få økonomisk rom til å kunne finansiere et henteekteskap. Det mener vi er uheldig. Derfor tar vi det som en forutsetning at dette tiltaket må ses i sammenheng med 24-årsregelen, tilknytningskrav og forbud mot søskenbarnektenskap. For Fremskrittspartiet er det helt grunnleggende viktig. Dermed sier vi også i oppfølgingen til dette at selv om vi går inn for dette forslaget som det foreligger her, forutsetter vi at det også følges opp med de øvrige virkemidlene.

For øvrig står Fremskrittspartiet og Høyre samlet om dette. Det er et viktig prinsipp at det offentlige ikke skal ta den økonomiske byrden, og skattebetalerne det økonomiske ansvaret, for folks valg av ektefelle. Folk står fritt til å gjøre det valget, men da må det også være slik at man økonomisk er i stand til å bære det ansvaret som følger med. Det er for så vidt interessant og vel og bra at regjeringens partiene, og i tillegg Venstre og Kristelig Folkeparti, ønsker å se dette i sammenheng med ny utlendingslov. Men nå synes jeg vi begynner å få litt dårlig tid, fordi utlendingsloven har vært utsatt i snart et år. Fra Fremskrittspartiets side er vi langt fra sikre på at den virkelig blir lagt fram i juni, slik Regjeringen har uttalt ved tidligere anledninger. Det sier meg at vi burde behandle dette og ta stilling til forslaget fra Høyre nå i stedet for bare å flytte det framfor oss i påvente av ny utlendingslov.

Jeg vil på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre ta opp vårt forslag i saken.

Presidenten: Per-Willy Amundsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Kari Lise Holmberg (H) [10:08:45]: I sitt brev til komiteen skriver statsråden om denne saken at det er mest hensiktsmessig å avvende den helhetlige vurderingen som gjøres i forbindelse med den nye utlendingsloven. Som hovedregel er jeg selvfølgelig enig i at de vurderinger vi gjør, skal ses i en helhetlig sammenheng. I dette tilfellet er det imidlertid de mange utsettelsene av den nye utlendingsloven som er årsaken til at vi fremmet dette forslaget.

For det første kan vi ikke bare la tiden gå og dermed utsette problemene. For det andre har høringsutkastet til den nye utlendingsloven medført en stor debatt om tilknytningskrav og aldersgrense på 21 år – eventuelt 24 år, som

Fremskrittspartiet vil ha – for familiegjennforening med ektefelle.

For oss i Høyre er lovfestet aldersgrense ikke veien å gå. Vi mener andre tiltak må benyttes. Derfor fremmer vi forslaget om strengere krav til vilkår for familiegjennforening og familieetablering. Vi vil sikre at den herboende kan forsørge sin familie, og på selvstendig grunnlag ta vare på menneskene rundt seg og inkludere dem i det norske samfunnet. Det er ikke en offentlig oppgave å finansiere menneskers valg av ektefelle. Derfor foreslår vi strengere vilkår for å kunne innvandre til Norge gjennom familiegjennforening og familieetablering.

Vi mener vårt forslag vil være forebyggende i forhold til tvangsgifte. Tvangsekteskap er forbudt og bør straffes hardt. Vi tar sterk avstand fra foreldre eller andre som tvinger barn til å gifte seg – mot sin vilje. Vi ønsker å være kompromissløse når det gjelder de unges rett til å velge. Lover og regler skal gjelde for alle.

Høyre fører en politikk som gir den enkelte frihet til å ta egne valg. Vi mener at alle har krav på å få velge sin egen livsledsager. Men det er ikke noe målrettet tiltak mot tvangsekteskap å innføre tilknytningskrav og en aldersgrense som skal gjelde for alle. Dette kravet vil ramme hele den unge norske befolkningen som finner kjærligheten utenfor landegrensene. Det antallet har økt i takt med turisme og studier i utlandet. Innføring av aldersgrense blir feil vei å gå, mener vi. Vi spør hva som blir det neste frihetsberøvende tiltaket vi ønsker å innføre.

Nå er vi innforstått med at vårt forslag vedlegges protokollen. Vi regner med at statsråden tar både forslaget og innholdet i denne debatten med seg i det videre arbeidet med den nye utlendingsloven. Fra vår side ser vi fram til å debattere og få vedtatt en ny lov som vil være svært viktig for sitt område – en lov det faktisk haster med å få behandlet.

Björg Tørrisdal (KrF) [10:11:52]: La meg starte mitt innlegg med å fortelle en historie – ikke et tenkt tilfelle, men en virkelig historie om et par som giftet seg i 1999.

Han var norsk, hadde helsemessige utfordringer, var inn og ut av jobb og kvalifiserte for bostøtte. Hun var innvandrer fra et land utenfor EU-området, og hadde utdanning som ikke kunne brukes i Norge. Situasjonen i 2007 er at de to fortsatt er gift og bosatt i Norge. Han er på utføring. Hun har lært seg norsk, tatt utdanning som hjelpepleier og har full jobb. Familien bor i et rekkehus, og mottar ikke bostøtte i dag.

Etter Høyres forslag skulle ikke denne kvinnen ha kommet til Norge. Jeg vil stille to alvorlige spørsmål: Var det feil at disse to fikk familieetablering? Eller sagt på en annen måte: Er det rett å nekte noen familieetablering av økonomiske årsaker? Kristelig Folkeparti mener nei.

Mitt andre spørsmål er: Er det rett å se på innvandrere som en belastning i samfunnet? Er ikke denne kvinnen, som jobber i full stilling som hjelpepleier på et gamlehjem, en ressurs for samfunnet? Vårt svar er ja, hun er en ressurs!

Kristelig Folkeparti og et stort flertall, alle partier unntatt Høyre og Fremskrittspartiet, mener det vil være hensiktsmessig å avvende avgjørelsen av forslagene som vi behandler nå, til behandlingen av utlendingsloven, der hele familieinnvandringspolitikken kan ses i sammenheng. Dette er likevel en fin anledning til å diskutere ulike sider ved saken.

Forslagsstillerne foreslår strengere vilkår for å hente ektefelle eller et annet familiemedlem til Norge. Sagt med andre ord: Er du kommet i en livssituasjon der du mottar offentlig bistand, som f.eks. bostøtte, får du ikke lov til å hente ektefelle eller gifte deg med et menneske fra en annen verdensdel. I tillegg argumenteres det fra Høyre med at dette er et alternativt tiltak mot tvangsekteskap, som er mer treffsikkert enn en 21-årsgrense.

Representanten Kari Lise Holmberg uttalte til Aftenposten 17. november 2006:

«Vi avviser av prinsipielle grunner å innføre en aldersgrense for familiegjennforening, men vi tror at vi ved å stille klare økonomiske krav til søkeren, oppnår det vesentlige. Når den som henter ektefelle til Norge må være i jobb og ikke motta stønad, må man samtidig være voksen. En voksen person kan lettere motsette seg press fra familien til å inngå tvangsekteskap.»

Kristelig Folkeparti er enig med Høyre i at 21-års aldersgrense ikke er veien å gå når det gjelder tvangsekteskap. Men jeg stiller meg sterkt tvilende til treffsikkerheten i Høyres forslag som vi behandler i dag. Det mener jeg at min historie innledningsvis sier noe om.

Dessuten omfatter Høyres forslag ikke bare ekteskap, men også gjenforening med andre familiemedlemmer, f.eks. mindreårige barn. Vi har allerede i dag strenge krav til at herboende har høy nok inntekt til å kunne forsørge en hentet ektefelle eller et annet familiemedlem. For personer som har fått opphold på humanitært grunnlag, stilles det krav til en inntekt tilsvarende en brutto årslønn på rett under 180 000 kr. Enda strengere krav til forsørgelsesevne enn i dag vil ramme allerede utsatte grupper i altfor stor grad. Det vil ramme barn som er etterlatt alene i krigs- og konfliktområder, og barn som er på flukt. I Kristelig Folkeparti vil vi heller vurdere å lempe på disse kravene, ikke gå motsatt vei.

Jon Ole Martinsen i organisasjonen Selvhjelp for innvandrere og flyktninger illustrerer dette med følgende eksempel i en kronikk i Dagbladet den 12. mars:

«Somalisk kvinne, med 4 barn, befinner seg i en håpløs og usikker tilværelse i en midlertidig flyktningeleir i naboland, ektefelle drept under borgerkrigen. Er i flyktningeleiren sammen med sin eldre mor. Kvinnen klarer å samle sammen nok penger til å komme ut av leiren og til Europa men kun med 2 av barna. Reiser sammen med de 2 eldste, da det er en farefull flukt de skal gjennomføre. Håper å få gjenforening med de andre så fort hun kommer seg til Vesten og forlater de yngste barna sammen med sin mor i flyktningeleiren. Flukten ender i Norge, der hun venter på asylmottak og asylprosessen tar 2 år, noe som ikke er uvanlig i disse sakene. Får endelig oppholds- og arbeidstillatel-

se på humanitært grunnlag, søker så om gjennforening med sine barn.»

Dessverre er ikke introduksjonsstøtten tilstrekkelig for å oppfylle underholdningsbidraget, og hun får avslag på søknaden om familiegjennforening med sine barn. Dette er muligens en utilsiktet konsekvens av forslaget fra Høyres side. Men det er en konsekvens som for meg er så alvorlig at jeg ikke kunne ha stemt for forslaget til Høyre.

Rolf Reikvam (SV) [10:17:03]: Vi er etter hvert blitt vant til denne typen forslag i Stortinget, der man prøver å begrense og legge hindringer i veien for innvandrere og folk som ønsker å komme til Norge, og som har behov for å komme til Norge. Det som overrasker meg med dette forslaget, er at det er Høyre som har fremmet det – Høyre som, i hvert fall slik de fleste av oss oppfatter det partiet, står for en liberal og humanistisk politisk tradisjon. Det overrasker meg også å høre Kari Lise Holmbergs argumentasjon for forslaget.

Vi er helt enig med Høyre i at aldersgrense for familiegjennforening i forbindelse med ekteskap er et dårlig forslag. Når Kari Lise Holmberg argumenterer for dette forslaget, sier hun at et forslag om aldersgrense i forbindelse med tvangsekteskap «vil ramme hele den unge norske befolkningen.» Mens det forslaget de lanserer i dag, åpenbart ikke vil ramme hele det norske folk. Hennes standpunkt i forhold til aldersgrense er et godt standpunkt, men begrunnelsen som hun brukte, synes jeg var søkt og nesten uanstendig.

Vi går imot dette forslaget. Vi ser ingen grunn til å endre dagens regler. Det er flere grunner til dette. For det første behandles for tiden utlendingsloven til en samlet lov, og i løpet av våren skal vi behandle hele utlendingspolitikken i sammenheng. Derfor er det helt unødvendig å trekke ut dette forslaget. Det er ikke noe akutt behov for å gjøre de begrensningene som Høyre her legger opp til. Derfor ser vi ingen grunn til at dette forslaget skal behandles uavhengig av utlendingsloven som vi får til behandling i sin helhet.

Dette forslaget rammer, som Kristelig Folkeparti også understreket, ikke bare voksne, men også barn. Denne innstramningen, som gjør det vanskeligere å få familiegjennforening, rammer ikke bare dem som ønsker å hente en ektefelle, den rammer også barn på en helt urimelig måte. Jeg tror rett og slett at Høyre ikke har tenkt igjennom konsekvensene av dette forslaget slik det er formulert. Derfor er jeg glad for at dette nå ikke vedtas, og at alt som har med familiegjennforening å gjøre, blir sett i sammenheng med utlendingsloven som vi starter behandlingen av senere i vår, eventuelt til høsten. Så jeg synes at det som vi har lagt opp til her, at vi ikke tar standpunkt til det nå, at dette ikke blir vedtatt, er et godt forslag, og så tar vi hele problemet i tilknytning til behandlingen av utlendingsloven.

Vera Lysklætt (V) [10:20:22]: Retten til et familieliv er grunnleggende i et liberalt demokrati. Det å leve sammen med sin familie er naturlig, og det å bli gjenforent med sin nærmeste familie etter at man selv har fått

opphold i Norge, skal ikke mistenkeliggjøres. Venstres utgangspunkt er derfor at familiegjennforening i stor grad må tillates, både av humane grunner og av hensyn til integrering.

Når det er sagt, er Venstre selvfølgelig enig med forslagsstillerne i at samfunnet skal stille krav til hver enkelt av oss, også innvandrere. Dette har vært en viktig del av Venstres integreringspolitikk i mange år. Jeg er derfor enig i at det bør stilles forsørgerkrav til dem som vil bo i Norge med sin utenlandske ektefelle.

Nå er det også slik i dag at som hovedregel må underhold være sikret for å få opphold på grunnlag av familiegjennforening. Når vi ikke har ønsket å støtte forslaget, er det fordi vi mener utformingen av nye regler på dette området bør ses i helhet sammen med resten av en ny utlendingslov.

Forslagsstillerne tar i forslaget sitt også opp problemet med tvangsekteskap. Venstre er helt enig i at mye mer må gjøres for å forhindre at unge jenter og gutter giftes bort mot sin vilje. Tvang med hensyn til ektefelle kan aldri aksepteres. Bak noen av familiegjennforeningstallene skjuler det seg også en bruk av mennesker, der unge, gifteklare kvinner og menn av noen blir brukt som middel for å komme til Norge. Slik misbruk av reglene innebærer grove krenkelser av menneskerettighetene og underminerer familiegjennforeningsinstituttet.

Venstre vil ikke tolerere slikt misbruk både av hensyn til troverdigheten til familiegjennforeningsinstituttet og av hensyn til ofrene. Men Venstre er enig med forslagsstillerne i at verken tilknytningskrav eller aldersgrense er målrettede tiltak for å forhindre tvangsekteskap. De familiene som virkelig er opptatt av familiens ære, vil uansett komme seg utenom slike generelle regler, og resultatet kan bli enda verre for dem som utsettes for tvangen. Venstre vil gjøre mer for å bekjempe dette misbruket av reglene, og vi diskuterer mer enn gjerne innføring av nye, målrettede tiltak og virkemidler.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:23:09]: Jeg vil bare komme med noen få ord i debatten.

Utgangspunktet mitt er at jeg tror det her i salen er ganske stor enighet om at når man henter en ektefelle til Norge, må man kunne ta seg av vedkommende økonomisk inntil vedkommende selv får seg jobb og i det hele tatt bidrar i det norske samfunnet. Når man henter ektefelle, kan ikke formålet være at man som hovedregel skal kunne basere seg på at underholdet for vedkommende skjer via offentlig støtte.

Selvfølgelig må det være noen unntak fra dette, f.eks. folk som har varig uføretrygd. Man kan ikke da si som så at det er utelukket å finne kjærligheten utenfor Europa, selv om man lever av offentlig støtte. Jeg mener at det likevel skal være grunnlag for å kunne få familiegjennforening med det utgangspunktet.

Det som er diskusjonen, er mer et spørsmål om hva slags regler vi skal ha for å bygge opp under denne utviklingen. Hva er det i lover og forskrifter som bidrar til at folk greier å ta vare på en ektefelle i forbindelse med en familieetablering? Når det gjelder innspillet fra Høyre,

må jeg i og for seg si at jeg synes det ser veldig bakover i tid. Det er en søkers historie som i veldig stor grad skal være bestemmende for om man nå skal kunne få etablert et ekteskap gjennom familiegjennforening. Det kan selvfølgelig være et moment, men det aller viktigste vil jo være hva søkeren kan sannsynliggjøre for framtiden, ikke det som har vært i fortiden. Så kan man si at fortid og framtid henger sammen, men vi vil nok i forslaget til utlendingslov være mest opptatt av å se på hva slags lover og regler vi tror vil danne det best mulige grunnlaget for hvilken økonomisk bæreevne vedkommende søker i framtiden vil ha i forhold til familieetablering.

Jeg synes at det viktigste som er sagt i debatten så langt, er sagt av representanten Per-Willy Amundsen. Han sa at det for Fremskrittspartiet er viktig å si at «dette er ett av flere forslag som må ses i sammenheng». Det er jeg helt enig i. Derfor er jeg glad for komiteens innstilling, nemlig at forslaget vedlegges protokollen, slik at vi får anledning til å se det i bredere sammenheng. Det vil vi få anledning til når vi skal behandle forslaget om ny utlendingslov.

Jeg har ingen problemer med å forstå at det er folk i Stortinget som er utålmodige i forhold til når lovforslaget kommer. Det stemmer at det er utsatt. Det var opprinnelig planlagt lagt fram i desember 2006. Så hadde vi den situasjonen i UDI som gjorde at vi var nødt til å se litt nærmere på organiseringen av utlendingsforvaltningen. Det førte til at vi planla å legge lovforslaget fram i månedsskiftet februar–mars. Nå har vi måttet revidere det også, nå planlegger vi å legge det fram i juni. Jeg skal være forsiktig med å garantere det, men nå er altså så godt som hele proposisjonen ferdig. Den er bl.a. til lovteknisk gjennomgang, så det er all grunn til å feste seg ved at målsettingen om å legge den fram i juni, vil stå ved lag. Da får vi anledning til å se på nettopp dette forslaget som ett av flere forslag som må ses i sammenheng.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:27:47]: Først er det interessant å legge merke til at vi i hvert fall er enige om én ting, nemlig at ting må ses i sammenheng i forhold til utlendingsfeltet. Det er viktig.

Jeg lyttet med stor interesse til statsråden og ordene han kom med. Jeg hørte litt tidligere på Rolf Reikvam og hans knallharde angrep – slik jeg oppfatter det – på Høyre, der han virkelig la breidsiden til og snakket om å være «uanstendig» og kom med beskrivelser som er ganske annerledes enn statsrådens.

Det er litt vanskelig å skjønne at disse to partiene sitter i samme regjering, all den tid det er en vesentlig forskjell i beskrivelsen av dette forslaget. Statsråden viste jo til historie og fremtid som ankepunkt i forhold til forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet. Så spørsmålet er: Er det stor uenighet mellom SV og Arbeiderpartiet på dette punktet? I så fall: Hvordan vil det slå ut når loven kommer?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:29:01]: Det er vel i og for seg ingen nyhetsformidling å si at Arbeider-

partiet og SV har hatt et noe ulikt syn i utlendingspolitikken. Det kan jo dokumenteres grundig ved å lese innstillingen til diverse forslag de fire siste årene. Samtidig har jeg hatt gleden av å samarbeide med bl.a. representanten Rolf Reikvam den siste tiden. Vi har systematisk jobbet oss gjennom problemstilling etter problemstilling i hele utlendingsloven, og som jeg sa i innledningen min, er vi så godt som ferdige med alle konklusjoner. Vi kommer til å komme med en lovproposisjon på 600–700 sider i juni. Der har vi jobbet oss sammen, slik at Regjeringen vil legge fram et enhetlig forslag, som de tre regjeringspartiene selvfølgelig står bak.

Kari Lise Holmberg (H) [10:29:56]: Jeg nevnte i mitt innlegg at en av grunnene til at vi fremmet dette forslaget, var at aldersgrense for å forebygge tvangsekteskap var kommet opp i mediene.

Senter for kvinne- og kjønnsforskning ved Universitetet i Oslo har etter oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet foretatt en kartlegging av tvangsekteskapsaker i hjelpeapparatet, og rapporten ble offentliggjort den 19. februar i år.

Vi har lite forskning på dette feltet, men jo mer forskning vi har, jo mer kunnskap og visshet vi har, jo bedre vedtak kan vi gjøre. Vil statsråden gjøre seg kjent med denne forskningsrapporten og legge den til grunn før vi tar debatten om ny utlendingslov i Stortinget?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:31:00]: Jeg er selvfølgelig interessert i all mulig kunnskap som kan berøre kompliserte politikkområder. Men jeg tror også det er viktig å få sagt at når vi diskuterer bekjempelse av tvangsekteskap med utgangspunkt i den virkeligheten vi har i Norge, så er det krevende å drive forskning, for vi har en veldig ung innvandrerbefolkning. Etterkommerne av førstegenerasjonen er nå i aldersgruppen 12–17 år, dvs. at veldig mange av etterkommerne nå kommer i en alder der ekteskap blir sannsynlig. Det er vanskelig å forske på hva som har skjedd, for det er relativt sett blitt inngått få ekteskap, men det vil bli inngått veldig mange ekteskap i tiden som kommer. Derfor vil vi også måtte tro og tvile i en politisk sammenheng når vi planlegger tiltak f.eks. for å bekjempe tvangsekteskap.

Björg Tørresdal (KrF) [10:32:11]: Jeg er enig med regjeringspartiene og statsråden i at det er fornuftig å komme tilbake til dette temaet i forbindelse med behandlingen av ny utlendingslov. Like fullt blir jeg urolig når jeg hører statsråden sende signaler i forhold til akkurat dette forslaget. Og jeg vil gjerne spørre for å få en oppklaring: Er det behov for å stramme opp reglene for økonomiske krav når det gjelder familiegjennforening? I tilfelle svaret er ja, hva er det i dagens situasjon som gjør at dagens krav ikke er strenge nok?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:32:51]: Når vi foretar en helhetlig gjennomgang, foretar vi en helhetlig

gjennomgang. Da tar vi også en vurdering av de spørsmålene.

Kristelig Folkeparti har jo befunnet seg vel i en regjering som har hatt underholdskrav – det er ikke denne regjeringen som har innført de kravene, det er det tidligere regjeringer som har gjort. Kristelig Folkeparti satt godt i den regjeringen, så vidt jeg forstår.

Det kan ikke være urimelig at vi, når vi nå har tatt over, får lov til å gjennomgå dem. Det kan hende at vi ikke engang er enig i å gå så langt som Kristelig Folkeparti var villig til å gå. Det kan også hende at vi strammer inn på noen områder. Svaret på den helhetlige gjennomgangen kommer når vi legger fram forslag til ny utlendingslov.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Akhtar Chaudhry (SV) [10:33:44]: Som min kollega fra SV allerede har markert, er det veldig overraskende for oss at dette forslaget fremmes av Høyre. Hadde forslaget kommet fra Fremskrittspartiet, ville det vært mindre overraskende, og det ville vært i samsvar med deres politikk og program. Når Høyre prøver å framstille seg selv som et liberalt og konservativt parti der ute og i mediene og samtidig fremmer dette forslaget for Stortinget – et forslag som blir omfavnet av Fremskrittspartiet – blir vi meget overrasket.

I utgangspunktet mener jeg at et menneske som gifter seg, bør være i stand til å forsørge både seg selv og sin familie. Men livet er ikke en matematisk oppgave som med gitte størrelser alltid gir faste svar. Sånn er ikke livet. Du kan bli syk, du kan bli rammet av en ulykke, du kan få en istapp i hodet mens du går på Karl Johans gate, du kan bli påkjørt av en bil mens du går et sted der du skulle være trygg.

Hva gjør man da? Jo, da har rettsstaten Norge et nettverk, et sikkerhetsnettverk, for alle mennesker. De sier at her gjør vi ingen forskjell på meg og deg. Her skal vi stille opp og gjøre livet levelig, uansett hudfarge, uansett språk, uansett etnisk bakgrunn, uansett om du gifter deg i Thailand, i Alta eller i Kosovo.

Det blir ganske urettferdig hvis vi skal stille forskjellige krav til forskjellige mennesker. Gifter du deg med en i Alta, er det ålreit, da spør vi ikke om du har mottatt sosialstøtte eller ikke. Men hvis du gifter deg i Thailand, stiller vi krav om at du ikke har mottatt sosialstøtte. Det prinsippet klarer jeg ikke å få inn i hodet.

Jeg vil veldig gjerne få hjelp fra Høyre til å forstå hvorfor det ikke skal stilles krav til Per, som er sosialstøttmottaker og gifter seg med en i Alta, mens det til Mona, som skal gifte seg i Thailand, stilles krav om at hun ikke har mottatt sosialstøtte. Det er det jeg ikke klarer å forstå, og jeg er åpen for hjelp fra Høyre.

Kari Lise Holmberg (H) [10:37:33]: For å ta det siste først: Jeg synes det er ganske naturlig at vi har ulike regler i samfunnet vårt. At vi har ett system for dem som

bor i Norge, og et annet system for innvandringspolitikken, burde ikke være så vanskelig å forstå.

Men når jeg bad om ordet til en treminutter, var det til SV, som var så forskrekket over min argumentasjon, som skulle ramme hele den norske befolkningen. Hovedsaken var da å sette en aldersgrense. En aldersgrense i lovverket vil jo ramme hele den norske befolkningen. Men de som er utfordret i forhold til tvangsekteskap, er ikke hele den norske befolkningen. Det er grupper, det vet vi veldig godt. Vi ønsker å ha målrettede tiltak i forhold til tvangsgifte. Vi ønsker ikke å innføre negative endringer i det lovverket vi allerede har. Vi ønsker ikke å redusere den enkeltes frihet på dette området. Men vi må helt klart ha flere målrettede tiltak i forhold til tvangsekteskap, og det skal være tiltak rettet mot den gruppen som er i risikosonen.

Jeg registrerer at SV ikke er opptatt av troen på individets frihet og ansvar. Men det er jo ikke ukjent at SV setter staten i høysetet mer enn hensynet til enkeltpersoner eller den lokale handlefriheten. Det er mange eksempler på det.

Jeg minner i denne saken om at alle flyktninger og asylsøkere ifølge internasjonale avtaler har krav på familiegjenforening. Så vårt forslag har virkning for grupper utover disse to.

For øvrig har jeg lyst til å si til innlegget fra Bjørg Tørresdal og Kristelig Folkeparti at det kan være besnærende å bruke bilder og enkelthendelser. Men jeg mener virkelig at vi ikke kan bygge politikken på enkeltepisoder og enkelthendelser, som kan være greie å ta fram i en debatt. Ethvert samfunn må ha rammer, strukturer, lover og regler – og grenser. Det må vi ha på dette området, på lik linje som for skolebarn.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:40:31]: Nå har jeg ved en rekke anledninger lyttet til representanten Reikvam når vi har diskutert denne typen saker i Stortinget. Jeg burde kanskje slutte å la meg forbløffe. Men det er nesten utrolig å lytte til hvordan SV klarer å plassere seg selv som det eneste moralske, høyverdige partiet på Stortinget. Når man lytter til SV, høres det ut som om de har en slags patent på begrepet «moral». Sånn er det selvfølgelig ikke, snarere tvert om.

Det å beskrive dette forslaget som «uanstendig», synes jeg representanten burde holde seg for god til, all den tid SV med sin retorikk og med sin måte å tale på først og fremst er det partiet som klarest sier, nesten som en naturgitt sannhet, at innvandrere pr. definisjon er klienter. Det man gjør ved å kalle dette for «uanstendig» og si at det er å lage unødvendige hindre for innvandrere, er også indirekte å si at innvandrere er en gruppe som pr. definisjon er avhengig av offentlig støtte, avhengig av hjelp utenfra og ikke klarer å stå på egne bein. Men det er snarere det motsatte som er poenget her. Det norske systemet i dag virker tvert om passiviserende i forhold til personer som innvandrer til Norge – gjennom offentlige ytelser, gjennom stønadsordninger, det jeg kaller for det sosialdemokratiske problem.

Da må man gjøre noe med det, og kanskje gi noen inntekter til det enkelte mennesket for å bli vel integrert i

det norske samfunnet. Det gjør man ikke minst gjennom å stille denne typen økonomiske krav i forbindelse med familiejenforening. Det burde være åpenbart, men det er tydelig at for SV er innvandrere pr. definisjon klienter. Det aksepterer ikke vi i Fremskrittspartiet. Vi forventer og forlanger at innvandrere skal tas på alvor. Det betyr at man kan stille krav til dem. Man kan stille krav til innvandrere på lik linje med alle andre mennesker i dette samfunnet. Gjennom å stille krav tar man også menneskene på alvor. Så kan man kanskje også komme videre i forhold til den store utfordringen når det gjelder integrering i det norske samfunnet. Disse tingene henger sammen, og man må slutte å gå i den fella å omtale innvandrere som klienter ved enhver anledning.

Rolf Reikvam (SV) [10:43:36]: Logikk er ikke alltid like enkelt. Når jeg hører på Kari Lise Holmberg, blir jeg litt forundret. Hun sier at SV «setter staten i høysetet» – det var de ordene hun brukte – og vi reduserer den enkeltes handlefrihet. Det var argumentet. Men dette er det stikk motsatte. Når vi ser på det forslaget som ligger her, er det ikke staten i høysetet, men det er å begrense den enkeltes handlefrihet. Vi er med på at det settes visse krav – kjære, vene – det er ikke det vi diskuterer, men spørsmålet om vi skal stramme inn i forhold til dagens regler. Når Høyre strammer inn i forhold til dagens regler, hva betyr det? Jo, det betyr at den enkeltes handlefrihet blir mindre. Så logikken forstår jeg ikke. I den grad det finnes noen logikk, må det være noen som må prøve å forklare meg dette, for dette er det stikk motsatte av handlefrihet for enkeltindividet. Dette er å begrense enkeltindividets handlefrihet og gjøre det vanskeligere å få til familiejenforening i tilfeller hvor man trenger det.

Så til retorikken fra Fremskrittspartiet om at vi ikke stiller krav til innvandrere. Vi stiller nøyaktig de samme krav til alle deler av den norske befolkning. Innvandrerbefolkningen, som resten av det norske folk, skal ha nøyaktig de samme kravene, og de skal ha nøyaktig de samme rettighetene. Det er et grunnleggende menneskesyn som ligger bak en slik politikk. Vi er stolte over at vi har det menneskesynet, og at det er det som er styrende for de politiske valgene som vi gjør. Den innstrammingen og den begrensningen som ligger her, går ikke vi for. Vi mener at vi også må diskutere dagens krav, om de også er for strenge. Vi er villige til å diskutere det, men det utfordrer vi ikke nå. Vi venter til vi har hatt en dialog med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i forbindelse med den nye utlendingsloven, og vi skal ta alle disse debattene i den forbindelse. Så der forskutterer vi ingenting, og vi ser heller ingen grunn til nå å forskuttere en innstramming, som Høyre legger opp til. Hovedprinsippet, hovedideen bak vår politikk overfor innvandrere, er at alle skal behandles likt, at en ikke skal ha egne regler for ulike grupper, slik som Høyre her nå skisserer, at det må lages egne regler for noen grupper og så andre regler for andre grupper. Alle grupper skal behandles likt og ha samme muligheter, og skal stilles overfor nøyaktig de samme utfordringene. Det er utgangspunktet for vår politikk og det som er styrende

for det vi mener om innvandring også i forbindelse med den nye utlendingsloven.

Akhtar Chaudhry (SV) [10:46:46]: Jeg er enig i at utlendingsloven i sin natur er diskriminerende. Sånn skal det være, det kan vi ikke gjøre noe med. Men det vi her snakker om, er ikke utlendinger. Vi snakker om norske borgere. Fremskrittspartiet prøver å gjøre dette til en innvandringsdebatt, og jeg skal prøve å fortelle at det ikke er en innvandringsdebatt. Her snakker vi om norske borgere. Jeg vil samtidig si at SV gjør ikke innvandrerne til klienter, det er Fremskrittspartiet som i sin lille verden prøver å gjøre det. Jeg tar et eksempel: Nina Kristin Hadeland jobber på Rimi, har 300 000 kr i inntekt, alt går bra, hun kan gifte seg med hvem hun vil, hvor hun vil. Plutselig blir hun rammet av en ulykke og mister arbeidsevne. Hun blir nå trygdemottaker, og må dessverre også få sosialstøtte. Da har hun følgende situasjon: Hvis hun nå vil gifte seg med Per fra Alta, sier Fremskrittspartiet og Høyre – i utgangspunktet Høyre, ikke glem det – at det er helt all right, ikke noe problem, du kan gifte deg, vi skal forsørge deg. Sikkerhetsnettverket er til stede, den norske rettsstaten skal stille opp. Men hvis denne jenta, Nina Kristin Hadeland, nå finner ut at hun er glad i Wang fra Thailand, sier vi: Nei, det går ikke. Da sier vi nei. Du kan gjerne gifte deg med Per fra Alta, det har vi ikke noen problemer med, men med Wang fra Thailand, da gjelder et nytt regelverk. Det ønsker jeg å få et svar på. Det er ikke innvandringsdebatt, det er ikke klientifisering av innvandrere. Her snakker vi om Nina Kristin Hadeland, og her snakker vi om rettsstaten Norge, som skal stille opp for alle – likt. Jeg er fortsatt åpen for å høre et godt svar fra Høyre.

Björg Tørresdal (KrF) [10:49:05]: Høyre er opptatt av treffsikkerhet, at de begrensninger som kommer i loven, rammer dem de er tenkt å ramme, og at vedtak og lover virker slik som de skal. Nettopp derfor har jeg i mitt innlegg gitt noen eksempler på hvordan Høyres forslag vil kunne ramme i forhold til familieetablering, henting av ektefelle og gjenforening med barn. Hensikten min var å vise at forslaget ikke er treffsikkert, nettopp fordi det rammer mennesker som jeg er overbevist om at Høyre ikke hadde tenkt å ramme. Derfor er det ikke et treffsikkert forslag. Det rammer først og fremst mennesker i en spesiell økonomisk situasjon.

Så til statsrådens svar på min replikk. Ja, Kristelig Folkeparti var med på å stille økonomiske krav til familieetablering og gjenforening. Kristelig Folkeparti ser ingen grunn til å stramme inn på det nå, og heldigvis høres det ut som om statsråden og Regjeringen kan vurdere å lempe på kravene, og det er et signal Kristelig Folkeparti er glad for.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:50:26]: Først og fremst tror jeg det er grunn til å glede seg til den dagen vi skal debattere utlendingsloven – det kan jo bli en frisk, spennende og artig debatt! Jeg har bare et par små kommentarer, som først og fremst er ment som et forsøk på å klare opp i noen fakta. Først en liten presisering til repre-

sentanten Holmberg: Når man har fått flyktningsstatus, og det er grunnlaget for opphold i Norge, er man ikke omfattet av underholdskravet. Men man kan altså komme hit som asylsøker og få opphold på humanitært grunnlag, da er man omfattet av underholdskravet.

Så noen få betraktninger rundt hva underholdskravet er, for det diskuteres her i veldig sterk grad i sammenheng med ekteskap. Men det er grunn til å understreke at det er jo et generelt underholdskrav, i den forstand at det kan like fullt omfatte f.eks. en familie som ønsker at en mor bosatt i utlandet skal komme og bo sammen med familien i Norge. Om man søker familiegjengenforening på det grunnlaget, er det også et underholdskrav. Det kan også omfatte barn, altså at man har barn i utlandet og ønsker familiegjengenforening i Norge. Da vil man også omfattes av underholdskravet. Så for meg er det veldig viktig å understreke at dette ikke er et spørsmål om hvem du kan gifte deg med. Du kan ut fra norske betraktninger fritt gifte deg hvor du vil, men det dette regulerer, er spørsmålet om utlendingers adgang til riket, et sett av regler og vilkår i den sammenhengen. Da har vi en utlendingslov som gjør at det å flytte fra Alta til Oslo ikke er regulert i det hele tatt i norsk lovgivning, det er fri bevegelse innenfor landets grenser. Men det er ikke fri adgang for utlendinger til Norge. Det er regulert i en omfattende lovgivning, hvorav underholdskravet er ett av vilkårene. Det har altså ingenting med ekteskapet sånn sett å gjøre, men det har å gjøre med på hva slags grunnlag utlendinger gis adgang til riket. Man kan gjerne diskutere om underholdskravet er et riktig vilkår for utlendingers adgang til riket, men det er feil å knytte det til retten til å gifte seg hvor man vil.

Presidenten: Kari Lise Holmberg har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kari Lise Holmberg (H) [10:53:35]: Jeg kan berolige Rolf Reikvam med at politikken og argumentasjonen vår henger sammen, både når det gjelder spørsmålet om aldersgrense og når det gjelder spørsmålet om strengere vilkår for familiegjengenforening.

For oss er frihet under ansvar grunnleggende. Vi ønsker ikke redusert frihet i forhold til aldersgrense, men vi mener faktisk at det å stille strengere krav til mennesker, også er å gi dem frihet under ansvar. Vårt forslag vil være motiverende i forhold til å søke arbeid, det å kunne jobbe og være selvforsørgende for å kunne forsørge familien her i Norge. Vi ønsker altså ikke å klientifisere, men å jobbe aktivt for å få klienter ut av en situasjon som er passiviserende, og over i aktivitet. Så det er et grunnleggende positivt syn. Men selvfølgelig vil enkelte ha problemer (presidenten klubber) med å nå målsettingen (presidenten klubber igjen).

Så må jeg bare få avlegge Akhtar Chaudhry en liten vitsitt. Dette er selvfølgelig også innvandringspolitikk (presidenten klubber igjen) og integreringspolitikk, og det bekymrer meg hvis ikke SV og regjeringspartiene er enige om det.

Bent Høie (H) [10:55:08]: Det som forundrer meg i denne debatten, er at representantene fra både Kristelig Folkeparti, SV og Arbeiderpartiet er oppe her og framstiller det nærmest som et urimelig krav å forvente at folk som er i arbeidsfør alder – friske, oppegående – skal ta seg jobb. Det framstilles nærmest som om det er et kynisk krav Høyre fremmer i dette forslaget. Det er jo ikke det. Det å ha forventninger til folk, det å stille krav til folk, er jo det stikk motsatte. Det gir dem anerkjennelse for at de har noe å bidra med i samfunnet. Og så framstilles det kravet som om vi var urimelige.

Så til Reikvam, som i mange sammenhenger er opptatt av prinsipper og logikk i politikken. Det mest overraskende utspillet i så måte er Reikvams utsagn i dag om at for dem er det et grunnleggende prinsipp at alle skal behandles likt – i en sammenheng der en diskuterer integreringspolitikk. I så måte vil jeg gratulere Reikvam med overgang til Fremskrittspartiets integreringspolitikk, for slik jeg kjenner det politiske landskapet i Norge, er det kun ett parti som har det som et bærende prinsipp i sin integreringspolitikk, og det er Fremskrittspartiet.

Vårt utgangspunkt er at for å lykkes i integreringspolitikken, må en både drive ulik politikk i forhold til de positive virkemidlene, nemlig integreringstilbud, norskkopplering, opplæring i norske regler, opplæring i hvordan det norske samfunnet fungerer, støtteordninger i begynnelsen, og på den andre siden stille helt klare krav som faktisk går lenger enn de generelle kravene som en stiller til mennesker som allerede er statsborgere i dette landet. Det kommer f.eks. til uttrykk i at for å få etablert familie med personer som ikke bor her i landet, må en kunne dokumentere at en er i stand til å forsørge disse. Den politikken som Reikvam tar til orde for, nemlig like krav til alle uansett og å se bort fra forskjellen som er i utgangspunktet, er en type integreringspolitikk, som har mislyktes totalt, i f.eks. Frankrike.

Så til innspillet om at det skal være så urimelig å stille andre krav til en person som ønsker å gifte seg med en som bor i Alta, enn til en som ønsker å gifte seg med en som bor utenfor EØS-området, f.eks. kravet om at en ikke skal ha mottatt sosialstønad eller offentlige ytelser det siste året. Det er jo helt urimelig å si at det ikke er en forskjell. De som kommer fra EØS-området, er en del av det samme sosiale systemet (presidenten klubber) som vi har, omfattet av de samme ordningene (presidenten klubber igjen). De som kommer utenfra, har andre systemer.

Presidenten: Bjørg Tørresdal har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 60 sekunder!

Bjørg Tørresdal (KrF) [10:58:35]: Det er en kort merknad.

For Kristelig Folkeparti handler det ikke om om vi skal stille krav til mennesker eller ei, for det skal vi. Men det handler om noe helt annet, nemlig om en skal begrense rettighetene til noen mennesker ut fra økonomiske hensyn. Har en behov for hjelp, som bostøtte, skal en da ha begrensede rettigheter? Derfor – ut fra begrensningen av

rettighetene til enkeltmennesket – er Kristelig Folkeparti negativ til forslaget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Stortinget går til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Per-Willy Amundsen satt frem et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre vilkårene for familieetablering/gjenforening med følgende utgangspunkt:

Den som søker familiegjennforening/etablering, skal ikke ha mottatt sosial støtte eller annen kommunal økonomisk støtte ett år før søknaden.

Den som søker familiegjennforening/etablering, skal ikke ha mottatt statlig eller kommunal bostøtte ett år før søknaden.

Den som søker familiegjennforening/etablering, skal dokumentere at han/hun reelt kan forsørge seg selv og ektefelle. Unntaksbestemmelsene snevres inn.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 68 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 11.07.00)

Møtet hevet kl. 11.08.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:24 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Lise Holmberg, André Oktay Dahl, Gunnar Gundersen og Bent Høie om strenge krav til vilkår for familiegjennforening og etablering – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 2

Referat

1. (169) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson og Ulf Leirstein om å innføre en ny modell for individuell pensjonssparing med skattefradrag (IPS), samt gjeninnføre tidligere regler knyttet til livrente (Dokument nr. 8:52 (2006-2007))
Enst.: Sendes finanskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.